

Concept 17 oktober 2019

Toelichting Algemeen

1. Inleiding

Met deze wijziging van de Regeling Bouwbesluit 2012 wordt een invulling gegeven aan een aantal onderdelen van het besluit houdende wijziging van het Bouwbesluit 2012 en van enkele andere besluiten inzake de implementatie van de tweede herziening van de richtlijn energieprestatie gebouwen (hierna ook: besluit EPBD III). Met dit besluit EPBD III zijn de verplichtingen geïmplementeerd die voortvloeien uit richtlijn 2018/844/EU van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen en Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (PbEU 156/75) (hierna: tweede herziening van de richtlijn energieprestatie gebouwen of EPBD III).

In de voorliggende wijzigingsregeling zijn ter implementatie van het besluit EPBD III opgenomen:

- de bepalingsmethode voor energieprestatie van technische bouwsystemen;
- eisen aan de documentatie van de energieprestatie van technische bouwsystemen;
- een nadere uitwerking van de systeemeisen voor het adequaat dimensioneren, installeren, inregelen en de instelbaarheid van technische bouwsystemen;
- een uitwerking van de keuring van verwarmingssystemen en airconditioningsystemen.

In onderdeel 2 van dit algemeen deel, hoofdlijnen van de regeling, en in de artikelsgewijze toelichting zijn deze onderwerpen verder toegelicht.

Met het besluit EPBD III is de verplichte keuring voor airconditioningsystemen van het Besluit energieprestatie gebouwen overgeheveld naar het Bouwbesluit 2012. Daarmee wordt ook de gemeente het bevoegd gezag voor het handhaven van deze keuringsverplichting. Zie voor een toelichting daarop het algemeen deel van de toelichting opgenoemd besluit EPBD III.

Ook bevat het besluit EPBD III eisen voor de keuring van verwarmingssystemen.

Onder EPBD III verandert de keuringsplicht. De veranderingen in de keuring zijn echter niet geïmplementeerd via het Activiteitenbesluit milieubeheer, omdat de herziene keuring uit de EPBD III niet goed meer past in de regels van het Activiteitenbesluit milieubeheer over stookinstallaties. Dit komt met name door het toepassingsbereik van de keuringsplicht uit de EPBD III; het gaat daarbij voortaan niet alleen om de stookinstallaties, maar ook om alle andere delen van het verwarmingssysteem, zoals leidingen, afgiftesystemen en warmtepompen. Deze herziene keuring is daarom opgenomen in bovengenoemde wijziging van het Bouwbesluit 2012. Hiermee wordt vooruit gelopen op de situatie onder de Omgevingswet, waarin de keuring in de opvolger van het Bouwbesluit 2012, het Besluit bouwwerken leefomgeving, is opgenomen. De keuring in het Activiteitenbesluit milieubeheer wordt in afwachting van de Omgevingswet vooralsnog niet aangepast. Dit betekent dat gebouwgebonden stookinstallaties met een vermogen van meer dan 100 kW onder zowel het Bouwbesluit 2012 als onder het Activiteitenbesluit milieubeheer vallen.

EPBD III moet uiterlijk 10 maart 2020 volledig geïmplementeerd zijn.

2. Hoofdlijnen van de regeling

2.1 Bepalingsmethode energieprestatie technische bouwsystemen

Op grond van het besluit EPBD III moeten technische bouwsystemen die nieuw worden geïnstalleerd, vervangen of verbeterd voldoen aan minimum energieprestatie-eisen. Er gelden minimum energieprestatie-eisen voor systemen voor ruimteverwarming, ruimtekoeling, ventilatie, warm tapwater en ingebouwde verlichting.

In deze regeling is voorgeschreven welke methoden gebruikt moeten worden om energieprestatie van systemen voor ruimteverwarming, ruimtekoeling, ventilatie, warm tapwater en ingebouwde verlichting vast te stellen. Deze methoden zijn afgeleid van de bepalingsmethode voor energieprestatie van gebouwen, NTA 8800, en laten zien hoeveel primaire fossiele energie de technische bouwsystemen nodig hebben ten opzichte van de netto behoefte. Om de lasten voor

installateurs zo beperkt mogelijk te houden, zal er een digitale tool worden ontwikkeld, waarmee de energieprestatie van technische bouwsystemen kan worden uitgerekend.

2.2 Eisen documentatie energieprestatie technische bouwsystemen

Op grond van het besluit EPBD III moeten installateurs die de onder 2.1 bedoelde technische bouwsystemen installeren, vervangen of verbeteren de energieprestatie van deze systemen documenteren en overhandigen aan de gebouweigenaar.

In deze regeling zijn de eisen gesteld waaraan deze documentatie tenminste moet voldoen. Het gaat hierbij onder meer om het verstrekken van gegevens over de opsteller van de documentatie en gegevens over het technisch bouwsysteem en het gebouw waarin het technisch bouwsysteem zich bevindt. De installateur is vrij om deze gegevens aan te vullen met andere informatie die hij of zij wil overhandigen aan de gebouweigenaar. Er zijn geen eisen gesteld aan het format of de vormgeving van de documentatie. Er wordt echter een standaardformat ontwikkeld dat installateurs desgewenst kunnen gebruiken. Dit standaardformat wordt ook opgenomen in de digitale tool die wordt ontwikkeld om installateurs te ontzorgen.

2.3 systeemeisen voor het adequaat dimensioneren, installeren, inregelen en de instelbaarheid van technische bouwsystemen

In artikel 6.55 van het besluit EPBD III is bepaald dat een technische bouwsysteem adequaat gedimensioneerd, geïnstalleerd, ingeregeld en instelbaar moet zijn. In deze regeling is per type technisch bouwsysteem nader uitgewerkt wat hiermee wordt bedoeld.

2.4 Keuringen voor verwarmings- en airconditioningsystemen

In EPBD III wordt de keuringsverplichting voor verwarmings- en airconditioningsystemen herzien. Zo verschuift de grens waarboven deze verplichting geldt van een nominaal vermogen van respectievelijk 20 en 12 kW naar 70 kW. Ook valt de combinatie van verwarmings- en ventilatiesysteem en airconditioning- en ventilatiesysteem voortaan onder de keuringsverplichting. De verwarmingskeuring is voortaan van toepassing op alle verwarmingssystemen en niet alleen op stookinstallaties. Het is daarnaast een keuring die niet is beperkt tot de opwekker, maar het hele systeem betreft. Het gaat daarbij om de prestatie onder typische ofwel gemiddelde werkingssomstandigheden; een systeem zal in de praktijk vaker onder deellast functioneren dan onder vollast. In EPBD III is er een grotere nadruk op de prestatie in werkelijke situaties, het is namelijk van belang dat een systeem efficiënt en effectief functioneert onder alle condities. De keuring moet evenals voorheen leiden tot een keuringsrapport met advies voor de kostenefficiënte verbetering van de energieprestatie van het systeem, dat aan eigenaar of huurder wordt overhandigd. De uitwerking van de eisen aan de keuringen is in een nieuw hoofdstuk 3a opgenomen. In dit hoofdstuk zijn wat betreft het onderdeel keuring van airconditioningsystemen de eisen opgenomen die eerder in paragraaf 3 van de Regeling energieprestatie gebouwen waren te vinden. Zie hierna de artikelsgewijze toelichting op onderdeel C.

3. Procedure en inspraak

3.1 Juridisch-Technische Commissie en het Overlegplatform Bouwregelgeving

De ontwerpregeling is voorgelegd aan de Juridisch Technische Commissie (JTC) van het Overlegplatform bouwregelgeving (OPB). PM

3.2 Internetconsultatie

PM

3.3 Adviescollege toetsing regeldruk (ATR)

PM

3.4 MKB-toets

Bij de totstandkoming van de ontwerpregelgeving is evenals bij het ontwerpbesluit in alle stadia overleg gepleegd met het MKB teneinde het inhoudelijke doel van de MKB-toets, het midden- en kleinbedrijf beter betrekken bij de totstandkoming van nieuwe wet- en regelgeving, te realiseren. Het was in dit geval niet mogelijk om alle processtappen van de MKB toets zoals die zijn beschreven in de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat van 18 april 2018 (TK 2018-2019, 32637, nr. 360) uit te voeren, omdat de MKB-toets ten tijde van de onderhandelingen over EPBD III nog niet was ingevoerd. De MKB-toets moet vanaf 1 mei 2019 voor nieuwe wetgeving worden toegepast. De ontwerpregelgeving was toen al in een vergevorderd stadium, waardoor het niet mogelijk was om alle processtappen uit te voeren. Omdat het Europese regelgeving betreft geldt er een strikte implementatietermijn. EPBD III moet uiterlijk op 10 maart 2020 in Nederland zijn geïmplementeerd.

3.5. Code interbestuurlijke verhoudingen

De ontwerpregelgeving is voorgelegd aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in het kader van de formele adviesbevoegdheid als bedoeld in de Code interbestuurlijke verhoudingen. De VNG PM.

4. Financiële gevolgen voor burgers en bedrijven

Regeldruk

In het besluit houdende wijzigingen van het Bouwbesluit 2012 en van enkele andere besluiten inzake de implementatie van de tweede herziening van de richtlijn energieprestatie van gebouwen ofwel het besluit EPBD III is in onderdeel 4 van het algemeen deel van de toelichting een uitgebreid overzicht opgenomen van de verwachte regeldruk voor burgers en bedrijven. De regeldruk is berekend door onderzoeksbureau SIRA Consulting (Sira Consulting, Lastenmeting implementatie van de herziene EPBD, Eindrapport 9 juli 2019). Voor het onderzoek zijn interviews gehouden met Techniek Nederland, FME, Alfen, Sources Trading, W/E adviseurs, VNG, SCIOS en EnergiePartners. De totale eenmalige regeldruk zal naar verwachting stijgen met een bedrag tussen de € 35 en € 135 miljoen voor burgers en met een bedrag tussen € 432,7 en € 513,3 miljoen voor bedrijven. De totale structurele regeldruk zal naar verwachting stijgen met een bedrag tussen € 35,9 en € 47,9 miljoen per jaar voor burgers en dalen met een bedrag tussen € 18,7 en € 23 miljoen per jaar voor bedrijven.

In het onderzoek van Sira is al rekening gehouden met de gevolgen van de voorliggende wijzigingsregeling. Dit betekent dat er een uitzondering daargelaten geen sprake is van extra financiële gevolgen. Deze uitzondering betreft de regeldruk die voortkomt uit de verplichte afmelding van keuringen van airconditioningsystemen in een keuringsregister. Reden hiervoor is dat deze afmeldingsverplichting pas na het uitvoeren van het lastenonderzoek is toegevoegd. Uit nader overleg met gemeenten en de installatiesector is namelijk gebleken dat een afmeldsysteem voor keuringen, zoals al bestond voor verwarmingssystemen, ook voor airconditioningsystemen een belangrijk element is voor effectieve en efficiënte controle op naleving van eisen.

De regeldruk die uit deze nieuwe afmeldplicht voortkomt is naar verwachting beperkt. Voor de circa 15.000-30.000 airconditioningsystemen die gekeurd moeten worden is de verplichting om daarna af te melden dus nog niet opgenomen in het eerder genoemde lastenonderzoek. Deze afmelding moet eens in de 5 jaar plaatsvinden en zal naar verwachting dan maximaal 5 minuten tijd vergen. Het tarief van de keurder bedraagt volgens het lastenonderzoek van SIRA Consulting €54 per uur. Daarnaast moet rekening worden gehouden met administratieve kosten van € 5 per afmelding. De verwachte extra regeldruk als gevolg van het afmeldregister komt daarmee op: 15.000 tot 30.000 systemen x € 5 met een keuring eens per 5 jaar = op jaarbasis €15.000 tot € 30.000
5 min x €54 per uur x 15.000 tot 30.000 systemen met een keuring eens per 5 jaar= op jaarbasis €13.500 tot 27.000

Dit betekent dat de extra regeldruk als gevolg van de afmelding van de keuring van airconditioningsystemen naar verwachting € 28.500 tot € 57.000 op jaarbasis zal bedragen.

Hiermee zal de in het rapport van 9 juli 2019 berekende totale structurele regeldruk voor bedrijven minder dalen. In plaats van € 18,7 tot € 23 miljoen per jaar zullen de totale structurele lasten voor bedrijven dalen met een bedrag tussen € 18,7 en € 22,9 miljoen per jaar.

Besparingen

In het besluit EPBD III is ook een voorzichtige inschatting opgenomen van de verwachte energiebesparingen en CO₂-reductie. De verwachte besparingen en CO₂-reductie voor zover deze direct zouden zijn toe te rekenen aan deze wijzigingsregeling zijn hier al in meegenomen.

5. Bestuurlijke lasten en financiële gevolgen voor de Rijksoverheid

Uitvoering van de implementatie van de tweede herziening van de richtlijn Energieprestatie van Gebouwen kan voor gemeenten extra kosten meebrengen. Door SIRA Consulting zijn de bestuurlijke lasten in beeld gebracht. De eenmalige kosten voor kennisname van regelgeving bedragen € 17.000 en de structurele handhavingskosten €1,8 miljoen per jaar. De bestuurlijke lasten als gevolg van de Regeling zijn hier al in meegenomen. De verplichting om keuringen af te melden die na het lastenonderzoek van SIRA Consulting is toegevoegd, heeft naar verwachting geen effect op de bestuurlijke lasten. Door het afmeldregister blijft de verwachte werklast gelijk, maar kan de handhaving gericht worden ingezet op gebouweigenaren die niet aan de keuringsverplichting hebben voldaan.

6. Notificatie

De ontwerpregeling is op xxxxxxxxxx ingevolge artikel 5, eerste lid, van Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende diensten van de informatiemaatschappij (codificatie) (PbEU 2015, L241) voorgelegd aan de Europese Commissie (notificatienummer 2019/xxxx/NL). De bepalingen van deze regeling bevatten mogelijk technische voorschriften in de zin van deze richtlijn. Deze bepalingen zijn verenigbaar met het vrije verkeer van goederen; zij zijn evenredig en waar nodig voorzien van een gelijkwaardigheidsbepaling met het oog op de wederzijdse erkenning. Zie voor deze gelijkwaardigheidsbepaling artikel 1.3 van het Bouwbesluit 2012.

Van de Europese Commissie PM.

Melding aan het Secretariaat van de Wereldhandelsorganisatie ingevolge artikel 2, negende lid, van de op 15 april 1994 te Marrakech tot stand gekomen Overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen (Trb. 1994, 235) heeft niet plaatsgevonden nu in casu geen sprake is van significantie voor de handel.

7. Transponeringstabel

In de tabel hieronder is per artikel van EPBD III ofwel richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking) (PbEU 2010, L 153/13), zoals gewijzigd door richtlijn (EU) 2018/844 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van de Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen en Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (PbEU 2018, L 156/75), aangegeven hoe dit is geïmplementeerd.

Artikelen gewijzigd door EPBD III	Bepaling in het Bouwbesluit 2012 en de Regeling Bouwbesluit 2012	Toelichting
Artikel 2	Artikel 1.1 van het Bouwbesluit 2012	Implementatie conform richtlijn, geen beleidsvrijheid. De definitie van "geïsoleerd microsysteem" is niet overgenomen, omdat deze situatie zich niet voordoet in Nederland
Artikel 2bis	-	Artikellid heeft naar zijn aard geen implementatie; implementatie via de langetermijn renovatiestrategie
Artikel 6	-	De eisen voor nieuwe gebouwen worden geïmplementeerd via de wijziging van het Bouwbesluit 2012 inzake bijna energie-neutrale nieuwbouw (BENG)
Artikel 7		Artikellid heeft naar zijn aard geen implementatie; richt zich tot de lidstaat, uitvoering via beleid
Artikel 8, eerste lid	Artikel 6.55 en 6.55a van het	De eisen zijn evenals voorheen op besluitniveau gesteld en uitgewerkt bij ministeriële regeling

	Bouwbesluit 2012 en uitwerking in artikel 3.3 van deze wijzigingsregeling	
Artikel 8, tweede lid	Artikel 5.15, tweede lid en artikel 5.16, eerste lid van het Bouwbesluit 2012	Implementatie conform richtlijn, er is aangesloten bij de minimumvereisten uit de richtlijn
Artikel 8, derde lid	Artikel 5.15, derde lid van het Bouwbesluit 2012	Implementatie conform richtlijn, er is aangesloten bij de minimumvereisten uit de richtlijn
Artikel 8, vierde lid	-	Artikellid is facultatief en niet geïmplementeerd
Artikel 8, vijfde lid	Artikel 5.15, eerste lid en artikel 5.16, eerste lid van het Bouwbesluit 2012	Implementatie conform richtlijn, er is aangesloten bij de minimumvereisten uit de richtlijn
Artikel 8, zesde lid, onder a	-	Dit artikelonderdeel biedt de mogelijkheid om de verplichtingen uit artikel 8, tweede lid en artikel 8, vijfde lid, pas in te laten gaan bij bouwvergunningen die vanaf 10 maart 2021 worden ingediend. Van deze uitzonderingsmogelijkheid wordt geen gebruik gemaakt, omdat hiervoor geen noodzaak is gebleken.
Artikel 8, zesde lid, onder b	-	Niet van toepassing in Nederland, behoeft geen implementatie
Artikel 8, zesde lid, onder c	5.16, tweede lid, van het Bouwbesluit 2012	Dit artikelonderdeel biedt de mogelijkheid om de verplichtingen uit artikel 8, tweede lid en artikel 8, vijfde lid niet toe te passen in het geval dat de kosten voor de laadinfrastructuur meer zijn dan 7% zijn van de kosten van de ingrijpende renovatie. Van deze uitzonderingsmogelijkheid is gebruik gemaakt om te voorkomen dat de aanleg van laadinfrastructuur tot hoge extra kosten leiden.
Artikel 8, zesde lid, onder d	-	Behoeft geen implementatie, reeds opgenomen in het Besluit infrastructuur alternatieve brandstoffen
Artikel 8, zevende lid	-	Artikellid behoeft naar zijn aard geen implementatie; beleidsdoelstelling
Artikel 8, achtste lid	-	Artikellid behoeft naar zijn aard geen implementatie; beleidsdoelstelling
Artikel 8, negende lid	Artikel 6.55b van het Bouwbesluit 2012 en artikel 3.3b van deze wijzigingsregeling	
Artikel 8, tiende lid	-	Artikellid behoeft naar zijn aard geen implementatie; richt zich tot de Europese Commissie
Artikel 8, elfde lid	-	Artikellid behoeft naar zijn aard geen implementatie; richt zich tot de Europese Commissie
Artikel 10, zesde lid	-	Artikellid behoeft geen implementatie, omdat het geldt voor nieuwe financiële regelingen. Bij

		het opstellen van nieuwe regelingen wordt hier rekening mee gehouden.
Artikel 14, eerste lid, eerste alinea	Artikel 6.61, eerste en tweede lid, van het Bouwbesluit 2012	Implementatie conform richtlijn, er is aangesloten bij de minimumvereisten uit de richtlijn
Artikel 14, eerste lid, tweede alinea	Artikel 6.61, derde lid, van het Bouwbesluit 2012	Dit lid biedt de mogelijkheid om de keuring niet te laten zien op de dimensionering van het systeem als er sinds de laatste keuring geen wijziging heeft plaatsgevonden aan het systeem of de verwarmingsbehoeften. Van deze mogelijkheid is gebruik gemaakt om extra lasten te voorkomen
Artikel 14, tweede lid	Artikel 6.61, zesde lid, onder a, van het Bouwbesluit 2012	Dit lid biedt de mogelijkheid om systemen die vallen onder een energieprestatie criterium, een energieprestatiecontract, of een nutsbedrijf- of netwerkexploitant, uit te zonderen van de keuringsplicht als deze hetzelfde resultaat leveren als een keuring. Er is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om systemen onder een energieprestatiecontract uit te zonderen, om lasten te beperken.
Artikel 14, derde lid	-	Dit lid biedt de mogelijkheid om als alternatief voor de keuring de gebruikers te adviseren over energiezuinige ruimteverwarming, als deze aanpak hetzelfde globale resultaat oplevert als de keuring. Daar wordt niet (langer) voor gekozen, omdat er in het verleden voor verwarmingssystemen van 20 tot 100 kW niet voldoende aangetoond kon worden dat er sprake is van een gelijkwaardig resultaat.
Artikel 14, vierde lid	Artikelen 6.63 en 6.64 van het Bouwbesluit 2012	Implementatie conform richtlijn, er is aangesloten bij de minimumvereisten uit de richtlijn
Artikel 14, vijfde lid	-	Dit lid biedt de mogelijkheid voor lidstaten om voorschriften vast te stellen om ervoor te zorgen dat voor bewoning bestemde gebouwen uitgerust zijn met elektronische monitoring. Hier is niet voor gekozen, omdat dit naar verwachting tot extra lasten leidt voor gebouweigenaren zonder dat daar, in de meeste gevallen, duidelijke voordelen tegenover staan zoals ontheffing van de verplichting tot het regelmatig laten keuren van installaties
Artikel 14, zesde lid	Artikel 6.61, zesde lid, onder b, van het Bouwbesluit 2012	Dit lid biedt de mogelijkheid om installaties in een gebouw met een gebouwautomatiserings- en controlesysteem uit te sluiten van de keuringsplicht. Van deze uitzonderingsmogelijkheid is gebruik gemaakt om de extra lasten te voorkomen
Artikel 15, eerste lid, eerste alinea	Artikel 6.62, eerste en tweede lid, van het Bouwbesluit 2012	Implementatie conform richtlijn, er is aangesloten bij de minimumvereisten uit de richtlijn
Artikel 15, eerste lid,	Artikel 6.62, derde	Dit lid biedt de mogelijkheid om de keuring niet

<p>tweede alinea</p>	<p>lid, van het Bouwbesluit 2012</p>	<p>te laten zien op de dimensionering van het systeem als er sinds de laatste keuring geen wijziging heeft plaatsgevonden aan het systeem of de koelingsbehoeften. Van deze mogelijkheid is gebruik gemaakt om extra lasten te voorkomen</p>
<p>Artikel 15, eerste lid, derde alinea</p>	<p>-</p>	<p>Artikelonderdeel behoeft naar zijn aard geen implementatie; richt zich tot de lidstaat</p>
<p>Artikel 15, tweede lid</p>	<p>Artikel 6.62, zesde lid, onder a, van het Bouwbesluit 2012</p>	<p>Dit lid biedt de mogelijkheid om systemen die vallen onder een energieprestatiecriterium, een energieprestatiecontract, of een nutsbedrijf- of netwerkexploitant, uit te zonderen van de keuringsplicht als deze hetzelfde resultaat leveren als een keuring. Er is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om systemen onder een energieprestatiecontract uit te zonderen, om lasten te beperken</p>
<p>Artikel 15, derde lid</p>	<p>-</p>	<p>Dit lid biedt de mogelijkheid om als alternatief voor de keuring de gebruikers te adviseren over energiezuinige ruimteverwarming, als deze aanpak hetzelfde globale resultaat oplevert als de keuring. Daar is niet voor gekozen, omdat er niet voldoende aangetoond kan worden dat er sprake is van een gelijkwaardig resultaat</p>
<p>Artikel 15, vierde lid</p>	<p>Artikelen 6.63 en 6.64 van het Bouwbesluit 2012</p>	<p>Implementatie conform richtlijn, er is aangesloten bij de minimumvereisten uit de richtlijn</p>
<p>Artikel 15, vijfde lid</p>	<p>-</p>	<p>Dit lid biedt de mogelijkheid voor lidstaten om voorschriften vast te stellen om ervoor te zorgen dat voor bewoning bestemde gebouwen uitgerust zijn met elektronische monitoring. Hier is niet voor gekozen, omdat dit naar verwachting tot extra lasten leidt voor gebouweigenaren zonder dat daar, in de meeste gevallen, duidelijke voordelen tegenover staan zoals ontheffing van de verplichting tot het regelmatig laten keuren van installaties</p>
<p>Artikel 15, zesde lid</p>	<p>Artikel 6.62, zesde lid, onder b, van het Bouwbesluit 2012</p>	<p>Dit lid biedt de mogelijkheid om installaties in een gebouw met een gebouwautomatiserings- en controlesysteem uit te sluiten van de keuringsplicht. Van deze uitzonderingsmogelijkheid is gebruik gemaakt om extra lasten te voorkomen</p>
<p>Artikel 19</p>	<p>-</p>	<p>Artikel behoeft naar zijn aard geen implementatie; richt zich tot de Europese Commissie</p>
<p>Artikel 19bis</p>	<p>-</p>	<p>Artikel behoeft naar zijn aard geen implementatie; richt zich tot de Europese Commissie</p>
<p>Artikel 20, tweede lid</p>	<p>-</p>	<p>Artikellid behoeft naar zijn aard geen implementatie; wordt uitgevoerd door middel van feitelijke handelingen</p>
<p>Artikel 23</p>	<p>-</p>	<p>Artikel behoeft naar zijn aard geen implementatie; richt zich tot de Europese instellingen</p>

Artikelen 24 en 25	-	Artikel behoeft naar zijn aard geen implementatie; vervallen artikelen richtten zich tot de Europese Commissie
Artikel 26	-	Artikel behoeft naar zijn aard geen implementatie; richt zich tot de Europese instellingen en lidstaten

Artikelsgewijs

Artikel I

Onderdeel A

De definitie van minister is van Minister voor Wonen en Rijksdienst aangepast naar Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Onderdeel B

Artikel 3.3

Met het gewijzigde artikel 3.3 is invulling gegeven aan de artikelen 6.55 en 6.55 a van het Bouwbesluit 2012. De waarde van de energieprestatie van een technisch bouwsysteem wordt bepaald op basis van de als bijlage III bij deze regeling opgenomen rekenmethodiek. Het begrip waarde van de energieprestatie is daarbij in de plaats gekomen van het begrip systeemrendement. Met deze rekenmethodiek kan worden berekend wat de waarde voor de energieprestatie van technische bouwsystemen is en of deze waarde voldoet aan de minimumeisen uit de artikelen 6.55 en 6.55a. Deze rekenmethodiek kan worden toegepast met behulp van een digitale tool.

Artikel 3.3.a

Met het nieuwe artikel 3.3a is invulling gegeven aan de eisen voor een adequaat gedimensioneerd, geïnstalleerd, ingeregeld en instelbaar technisch bouwsysteem zoals bedoeld in de artikelen 6.55, tweede lid, en 6.55a, tweede lid.

Deze invulling van de eisen aan technische bouwsystemen zijn per soort bouwsysteem opgenomen. Hierbij is de indeling in soorten bouwsystemen van tabel 6.55 van het besluit aangehouden. Per soort technisch bouwsysteem is beschreven hoe het systeem zodanig moet worden gedimensioneerd, geïnstalleerd, ingeregeld en instelbaar zijn dat het systeem zo energiezuinig mogelijk kan functioneren.

Bij de dimensionering van ruimteverwarmings-, ruimtekoelings-, ventilatie- en warm tapwatersystemen en systemen voor ingebouwde verlichting dient goed te worden gekeken naar de vraag naar ruimteverwarming, ruimtekoeling, ventilatie, warm tapwater en verlichting van het gebouw. Bij ruimteverwarmingssystemen mag de capaciteit van het ruimteverwarmingssysteem niet groter zijn dan nodig voor de warmtevraag van het gebouw. Daarnaast moet de temperatuur in het warmtedistributie- en afgiftedeel op de laagst mogelijke temperatuur worden afgesteld, waarmee nog kan worden voorzien in de warmtevraag van het gebouw. Ook voor ruimtekoelingssystemen geldt dat de capaciteit niet groter mag zijn dan nodig voor de koudevraag van het gebouw. De temperatuur in het koudedistributie- en afgiftedeel van het systeem dient daarbij afgesteld te worden op de hoogst mogelijke temperatuur waarbij het ruimtekoelingssysteem kan voldoen aan de benodigde koudecapaciteit van het gebouw. Bij de installatie van alle hiervoor genoemde technische bouwsystemen geldt dat die systemen moeten worden geïnstalleerd volgens de ontwerpeisen en installatievoorschriften van de fabrikanten van de onderdelen. Dit is voor de verschillende technische bouwsystemen telkens in het tweede lid opgenomen. Voor ruimteverwarmingssystemen geldt dat deze zodanig moeten worden ingeregeld dat er een energetisch optimale stooklijn is en dat het systeem hydraulisch in balans is. De inregeling mag niet ten koste gaan van het comfort en het systeem moet optimaal kunnen presteren onder gemiddelde gebruiksomstandigheden. Bij ruimtekoelingssystemen is het systeem afgesteld op de energetisch optimale condensor- en verdampertemperaturen en is hydraulisch in balans (voor hydraulische systemen) of heeft geoptimaliseerde luchtstromen (voor lucht-distributiesystemen). Ook bij ruimtekoelingssystemen mag de inregeling geen afbreuk doen aan het comfort en dient het systeem optimaal te presteren bij gemiddelde gebruiksomstandigheden. Bij ventilatiesystemen is het ventilatiedebiet geoptimaliseerd voor laag energieverbruik met behoud van comfort en luchtkwaliteit. Bij warm tapwatersystemen is de tapwatertemperatuur zodanig ingeregeld dat het energieverbruik zo laag mogelijk is, maar er geen risico's ontstaan ten aanzien van legionella-veiligheid.

Ruimteverwarmings-, ruimtekoelings-, ventilatie- en warm tapwatersystemen en systemen voor ingebouwde verlichting moeten voldoende instelbaar te zijn. Ruimteverwarmingssystemen moeten

daarbij zijn voorzien van een ruimtethermostaat van klasse 2 of hoger als bedoeld in de Ecodesign richtlijn 2009/125/EC en van thermostatische radiatorcransen. Bij vervanging of toevoeging van radiatoren binnen een ruimteverwarmingssysteem moeten deze radiatoren te worden voorzien van thermostatische radiatorcransen met ingebouwde flowregeling of voetventiel. Deze eisen zijn echter niet van toepassing als de ruimteverwarmingssystemen al worden aangestuurd door een gebouwautomatiserings- en controlesysteem waarmee een vergelijkbaar resultaat kan worden gerealiseerd (zesde lid). Bij ruimtekoelingssystemen moet een centraal aangestuurd systeem een kamerthermostaat te hebben. Bij individueel geregelde units moeten de ruimtekoelingssystemen een door de gebruiker in te stellen thermostaat te hebben. Ook hier geldt dat deze vereisten niet van toepassing zijn als de ruimtekoelingssystemen aangestuurd worden door een gebouwautomatiserings- en controlesysteem waarmee een vergelijkbaar resultaat kan worden gerealiseerd (zesde lid). Bij ventilatiesystemen moeten de systemen zijn voorzien van passende regelapparatuur waarmee het ventilatievolume in drie of meerdere standen of traploos aan te passen is aan de ventilatiebehoefte. Bij warm tapwatersystemen dient de watertemperatuur op toegankelijke wijze te kunnen worden ingesteld. Bij ingebouwde verlichting dient het systeem instelbaar te zijn door een combinatie van aan-uit schakelaars en aanwezigheidsdetectie. Gebouwautomatiserings- en controlesystemen (GACS) moeten worden ingesteld op een energetisch optimale prestatie onder gemiddelde gebruiksomstandigheden en moeten voor oplevering te worden getest.

Artikel 3.3b

Met artikel 3.3b is een invulling gegeven aan artikel 6.55 b van het besluit. In dat artikel staat dat de energieprestatie van de technische bouwsystemen moet worden beoordeeld en gedocumenteerd door de installateur en daarna moet worden overhandigd aan de gebouweigenaar. In artikel 3.3b is een opsomming opgenomen van de gegevens waaraan deze documentatie moet voldoen. Het gaat hierbij niet alleen om gegevens zoals naam, adres en woonplaats van de opdrachtgever, maar bijvoorbeeld ook om de functie van gebouw. Hierbij moet worden aangegeven of het een woning of een ander soort gebouw is. Dit is relevant in verband met de minimumeisen die gelden voor de waarde van de energieprestatie als bedoeld in de artikelen 6.55 en 6.55a van het besluit.

Tevens dient de documentatie informatie te bevatten over de opsteller van de documentatie. In het geval van een professionele installateur moet de naam en het registratienummer van de installateur te worden vermeld. In het geval van een niet-professionele installateur moet de documentatie de naam, het adres en de woonplaats van de opsteller te bevatten. Ook moet duidelijk vermeld worden om wat voor soort technisch bouwsysteem het gaat. Betreft het een systeem voor ruimteverwarming, ruimtekoeling, ventilatie, warm tapwater of ingebouwde verlichting? Verder moet worden aangegeven om welk systeem het gaat door het type of serienummer van (componenten) van het technisch bouwsysteem te vermelden. Als dergelijke gegevens ontbreken, dan volstaat een nauwkeurige omschrijving van de plaats waar het technisch bouwsysteem zich in het gebouw bevindt.

De documentatie dient ook een beschrijving te omvatten van de verrichte werkzaamheden aan het technisch bouwsysteem en de berekende waarde voor de energieprestatie, zoals berekend volgens de rekenmethodiek in bijlage III van deze regeling. Tot slot dient de documentatie de datum van de werkzaamheden te bevatten en een ondertekening door de installateur, die het document opstelt.

Onderdeel C

Na hoofdstuk 3 is een nieuw hoofdstuk tussengevoegd. Dit hoofdstuk 3a bevat de uitwerking van de eisen aan verwarmingssystemen en airconditioningsystemen, zoals deze met het besluit EPBD III in een nieuwe afdeling 6.15 van het Bouwbesluit 2012 zijn opgenomen.

Artikel 3a.1

Met het besluit EPBD III is de EPBD-keuring voor verwarmingssystemen van Activiteitenregeling, waarmee deze oorspronkelijk was geïmplementeerd, naar het Bouwbesluit 2012 verplaatst. Hiervoor is gekozen omdat de keuring als gevolg van EPBD III zodanig gewijzigd is dat deze niet langer in te passen valt in de bepalingen over de keuring van stookinstallaties in de Activiteitenregeling. Zo gaat bijvoorbeeld een andere grenswaarde gelden en heeft de keuring niet alleen betrekking op verwarmingssystemen met een stookinstallaties als opwekker. Zie hiervoor ook het algemeen deel van de toelichting.

De organisatie rond de EPBD-keuring voor verwarmingssystemen (en verwarmingssystemen gecombineerd met ventilatie) blijft echter wel dezelfde als voor de keuring van stookinstallaties onder de Activiteitenregeling. De bedoeling is ook dat in voorkomende gevallen beide keuringen tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd. Om die reden is keuringsfrequentie ook gelijk gehouden (eenmaal per 4 jaar).

De keuring voor verwarmingssystemen (en verwarmingssystemen in combinatie met ventilatie) wordt uitgevoerd door bedrijven die, evenals bij de keuring voor stookinstallaties, zijn

gecertificeerd door een instantie die is geaccrediteerd om uitvoering te geven aan de van toepassing zijnde deelregeling onder de Certificatieregeling van de stichting SCIOS. De stichting SCIOS is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van de deelregeling voor verwarmingssystemen.

Artikelen 3a.1 tot en met 3a.8

Met de artikelen 3a.1 tot en met 3a.8 zijn de artikelen 7a tot en met 7l (paragraaf 3) van de Regeling energieprestatie gebouwen omgezet naar de Regeling Bouwbesluit 2012. Omdat met het besluit EPBD III de eisen aan de keuring van airconditioningsystemen zijn overgeheveld van het Besluit energieprestatie gebouwen naar het Bouwbesluit 2012 zijn de eisen ter uitwerking van de keuringsverplichting met voorliggende wijzigingsregeling eveneens verplaatst. De hier genoemde artikelen 7a tot en met 7l zijn per 1 december 2013 in de Regeling energieprestatie gebouwen opgenomen ter implementatie van de eerdere versie van de richtlijn energieprestatie gebouwen (richtlijn 2010/31/EU). Zie voor de oorspronkelijke tekst en toelichting van de genoemde artikelen van de Regeling energieprestatie gebouwen Staatscourant 2013,32499.

De artikelen 3a.1 tot en met 3a.8 bevatten vergeleken met de artikelen 7a tot en met 7l nauwelijks inhoudelijke wijzigingen. Wel is van de gelegenheid gebruik gemaakt om de artikelen redactioneel aan te passen en is met het oog op de toegankelijkheid er voor gekozen de inhoud meer per onderwerp te groeperen. Hoewel de omzetting grotendeels beleidsneutraal is, is er voortaan geen sprake meer van een indeling in klassen 1 en 2 voor airconditioningsystemen. Ook moeten airconditioningsystemen voortaan na de keuring evenals dit voor verwarmingssystemen al eerder gold worden afgemeld (artikel 3a.8).

In artikel 3a.2, keuring airconditioningsysteem, is de inhoud van de artikelen 7a tot en met 7c opgenomen. In dit artikel is naar de bijlagen IV en V verwezen (zie onderdeel E).

Artikel 3a.3, exameninstellingen, bevat de inhoud van de artikelen 7d en 7e.

Artikel 3a.4, examens, bevat de inhoud van de artikelen 7f en 7g. In dit artikel is verwezen naar de bijlagen VII en VIII (zie onderdeel E).

Artikel 3a.5, diploma's, bevat de inhoud van de artikelen 7h tot en met 7j. In dit artikel is eveneens naar de bijlagen VII en VIII verwezen.

Artikel 3a.6, registratie diploma's, bevat de inhoud van artikel 7k.

Artikel 3a.7, bijscholing deskundigen, bevat de inhoud van artikel 7l.

Artikel 3a.8, afmelding verwarmingssystemen en airconditioningsystemen, bevat de verplichting om binnen vier weken nadat een keuring is verricht deze keuring af te melden bij een door de minister aangewezen instantie. Deze afmelding is voor wat betreft de airconditioningsystemen nieuw. Zie ook onderdeel 4 van het algemeen deel van de toelichting.

Onderdeel D

Onderdeel D bevat de bijlagen bij deze wijzigingsregeling. Met de gewijzigde bijlage III is bijlage III over de rekenmethodiek voor het berekenen van de waarde voor de energieprestatie van een technisch bouwsysteem aangepast aan de gewijzigde methodiek. Verder worden met onderdeel D de bijlagen IV tot met VIII die eerder waren opgenomen in de Regeling energieprestatie gebouwen onderdeel van de Regeling Bouwbesluit 2012.

Bijlage III

Per technisch bouwsysteem staat beschreven hoe de waarde voor de energieprestatie kan worden uitgerekend. In de rekenmethodiek is gebruik gemaakt van NTA8800, de rekenmethodiek voor energieprestatie van gebouwen. Er wordt een digitale tool ontwikkeld waarmee installateurs de waarde voor energieprestatie kunnen uitrekenen.

Bij ruimteverwarmingssystemen wordt de waarde voor de energieprestatie berekend door de naar vermeden primaire fossiele energie omgerekende geproduceerde elektriciteit door een WKK-installatie die het gevolg is van de productie van warmte ten behoeve van ruimteverwarming (EH;WKK) af te trekken van de hoeveelheid primaire energie die wordt gebruikt voor ruimteverwarming voor alle betrokken toestellen en inclusief hulpenergie, zoals voor elektronica en waakvlam (EH) en vervolgens te delen door de netto warmtebehoefte voor ruimteverwarming (QH;nd). In de netto warmtebehoefte voor ruimteverwarming (QH;nd) is de interne warmtelast (QH;int) en zonnewarmtewinst (QH;sol) verrekend. Terugwinbare verliezen van het ruimteverwarmingssysteem (QH;ls) zijn hierin niet verrekend.

Bij ruimtekoelingssystemen wordt de waarde voor de energieprestatie berekend door de hoeveelheid primaire energie die wordt gebruikt voor ruimtekoeling voor alle betrokken toestellen en inclusief hulpenergie zoals voor elektronica (EC) te delen door de koudebehoefte voor ruimtekoeling (QC;nd). Bij de hoeveelheid primaire energie (EC), wordt gekeken naar de primaire energie bij alle betrokken toestellen, inclusief de hulpenergie. Bij de koudebehoefte voor ruimtekoeling (QC;nd) is de interne warmtelast (QC;int) en zonnewarmtewinst (QC;sol) verrekend, maar de terugwinbare verliezen van het ruimteverwarmingssysteem (QC;ls) niet.

Bij warm tapwatersystemen wordt de waarde voor de energieprestatie berekend door de naar vermeden primaire fossiele energie omgerekende geproduceerde elektriciteit door een WKK-installatie die het gevolg is van de productie van warmte ten behoeve van warm tapwater (EW;WKK) af te trekken van de hoeveelheid primaire energie die wordt gebruikt voor warm tapwater voor alle betrokken toestellen en inclusief hulpenergie, zoals voor waakvlam en elektronica (EW) en vervolgens te delen door de netto warmtebehoefte voor warm tapwater (QW;nd).

Bij ventilatiesystemen wordt de waarde voor de energieprestatie berekend door de hoeveelheid primaire energie die wordt gebruikt voor het ventilatiesysteem (EV) te delen door benodigde luchtvolumestroom van buitenlucht (qv;ODA;req).

Bij systemen voor ingebouwde verlichting wordt de waarde voor de energieprestatie berekend door de hoeveelheid primaire energie die wordt gebruikt voor verlichting, inclusief parasitair energiegebruik (E_L) te delen door de gebruiksoppervlakte (A_g).

Artikel II

Artikel II bevat de wijzigingen van de Regeling energieprestatie gebouwen.

Onderdeel A

De definitie van het begrip energieprestatie-indicator is nieuw. Dit begrip dat in de plaats komt van de energie-index wordt gebruikt in de nieuwe systematiek zoals deze voortvloeit uit de richtlijn energieprestatie gebouwen en de herziening van de richtlijn (EPBD III).

Ook zijn een aantal definities vervallen. De begrippen energie-index, EPC, klasse 1 airconditioningsystemen, klasse 2 airconditioningsystemen en klasse 3 airconditioningsystemen vervallen. Deze begrippen spelen in de nieuwe systematiek geen rol meer.

De definitie van minister is van Minister voor Wonen en Rijksdienst aangepast naar Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Onderdeel B

Paragraaf 3 is vervallen. Deze paragraaf met de keuringseisen voor airconditioningsystemen is nu verwerkt in de Regeling Bouwbesluit 2012. Zie ook artikel I, onderdeel C, van deze wijzigingsregeling.

Onderdeel C

De bijlagen IV tot met VIII zijn vervallen. Deze bijlagen bij paragraaf 3 (zie hierboven onderdeel B) zijn nu verwerkt in de Regeling Bouwbesluit 2012. Zie ook artikel I, onderdeel D, van deze wijzigingsregeling.

Artikel III

Deze wijzigingsregeling treedt gelijktijdig met het besluit EPBD III in werking met ingang van 10 maart 2020. Deze afwijking van de vaste verandermomenten is noodzakelijk vanwege de implementatiedeadline die is gesteld in de richtlijn EPBD III.

Gezien deze implementatie deadline is ook afgeweken van de regels omtrent de voorbereidingstijd voor het bouwbedrijfsleven.